

© Nils Fagerberg
Bruksgatan 4 A
748 50 Tobo
0295-34580
nils.fagerberg@home.se

Tankar kring möjligheten att skapa en långsiktigt hållbar valuta

Bakgrund

En valuta kan aldrig vara helt värdenneutral eftersom dess struktur alltid är skapad av mänskliga tankar. Därför påverkar en valuta också ett samhälles utveckling när dess ickeneutrala utformning gynnar vissa beteenden framför andra. Denna styrning som en dominerande valuta orsakar kan dock balanseras genom att de undertryckta beteendena i samhället främjas på andra sätt. Det kan göras antingen med olika former av regleringar i finanspolitiken eller penningpolitiken, eller genom att införa olika kompletterande valutor med en annorlunda struktur jämfört med den dominerande valutan. Inget av de två alternativen utesluter nödvändigheten av den andra.

Fördelen med att ha flera kompletterande valutor är att det skapar en större mångfald i människors beteende och handlande och därmed skapas också en större flexibilitet mot omvärldsförändringar (med andra ord en bättre långsiktig hållbarhet). På kort sikt kan det däremot innebära högre kostnader p.g.a. att det blir ett mera komplext system. Fördelen med att i stället förlita sig på regleringar i finans- och penningpolitiken är att de är enkla att genomföra, men denna fördel väger lätt i det långa loppet mot det faktum att central planering aldrig lyckas särskilt bra med att ta hänsyn till alla skeenden i en mångdimensionell och oförutsägbar verklighet. Kompletterande valutor borde därför ha en självklar plats i varje långsiktigt hållbart samhälle.

Vår nuvarande nationella valuta karakteriseras framför allt av två avgörande faktorer, nämligen (1) en avreglerad syn på ränta, samt (2) en flytande (icke uppbackad) valutavärdering. Detta i kombination med en penningpolitik och en finanspolitik som bara inriktar sig på att kompensera för vissa (läs politiskt korrekta) negativa konsekvenser av valutan leder till ett system med obalans.

Den första faktorn, en avreglerad syn på ränta, är den enskilt viktigaste anledningen till att valutatillgångar koncentreras till allt färre individer i dagens Sverige. Det medför dels att färre pengar blir tillgängliga för vanliga konsumenter och därmed minskar också handeln med varor och tjänster (relativt sett mot den totala omsättningen i ekonomin) vilket är grunden i varje ekonomi. Dels blir det mer pengar som samlas hos individer och företag som inte behöver använda dem som betalningsmedel för varor och tjänster, utan kan använda pengarna till att generera mer pengar. Ett avreglerat system där banker och andra stora kapitalägare fritt får utnyttja räntan i kombination med sina kapitaltillgångar bidrar således till att den långsiktigt hållbara produktionen minskar i relation till övrig ”virtuell” värdeproduktion.

Den andra faktorn, den flytande valutavärderingen, är en orsak (bland andra) till att finansiellt kapital har en mycket större rörlighet jämfört med andra typer av mera bundet kapital

(naturligt kapital, socialt kapital och tillverkat kapital). Det finansiella kapitalets rörlighet kan dock inte enbart härledas till uppbackningen av valutan utan det hänger naturligtvis också samman med den förda politiken. Man kan dock förmoda att en valuta som inte har någon annan förankring i verkligheten än till det teoretiska värdet av landets samlade bruttonationalprodukt (som i sin tur är en bräcklig teoretisk konstruktion med många uppenbara svagheter och direkta fel) är rörligare än andra mera fast förankrade valutor. Därmed är det ett problem att beakta, eftersom ju rörligare pengarna är i relation till övriga former av kapital desto större risk att de används på de ställen där naturresurser och människors arbete säljs ut till underpriser.

En lättrorlig valuta som dessutom lätt koncentreras till ett fåtal individer har även den egenskapen att den bidrar till att öka den spekulativa delen i ekonomin. I grunden beror spekulatation på att utbudet av en tillgång är begränsad, samtidigt som innehav av denna speciella tillgång inte innebär några betydande avgifter för innehavaren. Om sedan välfärden ökar runtomkring den begränsade tillgången så räcker det att, så att säga, "sitta på" tillgången för att den ska generera en vinst. I de flesta fall är begränsad tillgång och frånvaro av avgifter resultatet av politisk styrning, eller kanske snarare brist på styrning, men i grunden för varje bristvara ligger också det faktum att varje tillgångs fysiska begränsning är en naturgiven förutsättning.

För att spekulatationen skall kunna hållas på en minimal nivå krävs det att valutan styrs av liknande begränsningar som de naturgivna tillgångarna styrs av, d.v.s. deras förmåga till rörlighet bör skilja så lite som möjligt. I relation till valutastruktur innebär det att man bör försöka finna lämpliga begränsningar för den geografiska täckningen för valutaområdet, samt knyta valutan till lokala naturtillgångar.

Den spekulatation som uppstår och skapar obalans i samhället p.g.a. begränsade tillgångar kan oftast lösas bäst genom en framsynt fördelningspolitik, men ett viktigt undantag gäller den speciella begränsade tillgången som vi vardagligen kallar pengar. Här kan man åstadkomma mycket redan i valutans uppbyggnad och struktur. Trots att pengar inte är en naturtillgång så krävs det ändå att dess mängd (alltså inte bara dess utbredning) begränsas eftersom det påverkar dess värde. Fri tillgång på pengar betyder noll värde. Det naturliga sättet är då att kräva 100 % säkerhet i uppbackning av lokala resurser för att därmed garantera värdet, men samtidigt riskerar ett sådant system att bli onödigt mycket begränsat med en väldigt liten penningmängd samt stora kostnader för att upprätthålla svårslagrade naturliga tillgångar. Här finns det utrymme för olika kompromisser.

Om vi nu lämnar tillgångsfrågan och övergår till avgiftsfrågan för en lokal valuta så visar den sig innehålla liknande komplikationer. Genom att införa en avgift (negativ ränta) så främjas en jämnare fördelning av pengarna och dessutom gynnas cirkulationen av pengarna i systemet. Problemet är att så fort en avgift införs så leder det till en kapitalflykt till andra valutor med reducerat värde som följd. Här finns också mycket att tänka på. En långsiktigt hållbar valuta bör vara inriktad på att möta alla dessa problem på lämpligt vis.

Möjliga lösningar?

Den följande diskussionen kommer att behandla tre centrala frågor som måste beaktas innan strukturen till en lokal valuta slås fast, nämligen frågan om hur valutans geografiska täckning ska begränsas, frågan hur valutan ska backas upp, samt frågan hur en rättvis och stimulerande avgift ska kunna tas ut från användarna av valutan.

Täckningsfrågan

Täckningsfrågan är som sagt viktig eftersom det är ett av sätten att begränsa valutans rörlighet. Om lokala användare av valutan kan lita på att de pengar de använder för att köpa produkter med också kommer att stanna kvar lokalt och komma andra till nytta, då kommer det att gynna den lokala valutan framför andra valutor som har större benägenhet att försvinna bort från lokalsamhället. En geografisk begränsning är dock aldrig helt självklar eftersom en fungerande valuta alltid riskerar att köpas upp av andra valutor utanför valutaområdet om den visar sig ha ett pålitligt värde. Detta är en tendens som kan få valutan att diffundera utåt och det innebär i så fall att dess värde riskerar att urholkas samtidigt som de lokala användarna inte längre kan lita på att pengarna stannar inom det tänkta valutaområdet. Någon slutgiltig lösning på detta finns troligen inte, men problemet kan säkerligen begränsas genom att dels ha en uppbackning av valutan i resurser som är typiska för det aktuella lokalsamhället, dels genom att den administrerande enheten begränsar sitt engagemang till de individer och företag som är skattemässigt registrerade (folkbokförda) inom det geografiskt definierade valutaområdet. Om en användare av pengarna inte tillhör valutaområdet och därmed inte har rätt att växla in pengarna mot uppbackningen, eller få del av eventuella samhällsvinster med systemet så borde det verka hämmande för hans/hennes intresse för pengarna. Dessutom kommer samma användare att helt sakna argumentet att det gynnar den lokala utvecklingen eftersom han/hon inte är en del av den. Därför är det största hotet utifrån troligen ett intresse för spekulationsvärdet på valutan snarare än själva användarvärdet, men detta beror naturligtvis också på hur man lyckas lösa avgiftsfrågan för valutan (se nedan).

Tidigare har nämnts att en lokal valutas geografiska täckning bör sättas så att pengarnas rörlighet inte skiljer sig onödigt mycket från övriga kapitaltypers rörlighet. Vad betyder det rent praktiskt? Här är det nog lämpligt att utgå från Hornborgs teorier om centrum och periferi i industrialiserade samhällen. Med centrum menas här ett område där olika typer av kapital koncentreras och skapar tillväxt, medan periferi är det område där kapitaltillgångarna (alla typer, d.v.s. naturligt, socialt, human, tillverkat och finansiellt kapital) exporteras i högre grad än de importerats. Generellt sett bör valutaområdet inte göras större än att alla inom området känner att deras arbete gynnar gemenskapen och allas intressen inom området. Utifrån det perspektivet är det uppenbart att maximalt ett centrum bör finnas inom området. Däremot är det knappast ett måste att ett centrum i bemärkelsen "tillväxtzon" finns inom ett tilltänkt valutaområde, eftersom ett av syftena med att skapa en lokal valuta är att också skapa ett eget centrum för handel inom valutaområdet. Man skapar således ett eget centrum. Om man vänder på resonemanget så krävs det naturligtvis också vissa minimikrav för att valutaområdet ska fungera. Bl.a. bör det finnas tillräckliga lokala tillgångar i naturligt, socialt och humankapital. Vidare måste det finnas en lokal tro på, och övertygelse om den lokala valutans möjligheter.

Uppbackningsfrågan

Uppbackningsfrågan är viktig eftersom den handlar dels om tryggheten och säkerheten i systemet, dels om att knyta pengarna till de lokala produktionsförutsättningarna. Om vi börjar med den senare anledningen så får man först och främst bestämma sig för vilken typ av kapital som skall stå för uppbackningen. Där kan ett starkt argument vara att naturligt kapital är det tryggaste och den mest grundläggande kapitalformen som har störst möjligheter att stå för en långsiktig hållbarhet (se utkast om hierarkisk ordning mellan de olika kapitalformerna). När detta argument har accepterats återstår det att bestämma exakt vilka lokala naturtillgångar som är lämpliga. Det kan då vara resurser som skogsråvara, sädeslag, vattenkraft, vindkraft eller liknande. Troligen är det en bra idé att följa Lietaers förslag på en varukorg av olika

resurser vars enhetsmängd definieras så att de motsvarar samma grundvärde på valutan. Om valutan sedan har 100% säkerhet i dessa tillgångar så blir det omöjligt att spekulera i dess värde eftersom det ligger fast. Här uppstår det dock genast ett antal problem, bl.a. blir det snabbt stora lagringskostnader särskilt för den typen av tillgångar som har en begränsad lagringstid som t.ex. säd. Vidare blir det svårt att organisera systemet till att skapa en tillräckligt stor penningmängd som känns gynnsamt för den lokala handeln. Den sista frågan skulle kunna lösas genom att man minskar säkerheten till kanske 50% för att därmed fördubbla penningmängden, men då är vi genast inne på en farligare väg där tryggheten och säkerheten i systemet riskeras av spekulationsintressen. Den andra vägen handlar om att hitta den lämpligaste formen av lagring för olika resurser. För skogsråvara kanske det bästa är att lagra den som sågat virke eller som briketter. I stället i form av vete kanske det är bättre att lagra den som mjöl o.s.v. Det som är vägledande är att hitta en form där värdet på den lagrade resursen blir så högt som möjligt i relation till lagringskostnaden. Men även om detta effektiviseras fullt ut så är risken ändå överhängande att man kommer vilja öka penningmängden genom att rucka på säkerheten. Görs det bör man dock vara ytterst försiktig och hela tiden väga fördelarna med riskerna. Generellt sett så är det människornas tro på valutans lokala nytta som blir tvunget att ersätta den del av säkerheten som tas bort. Kanske kan man också vända på resonemanget och säga att det vore ineffektivt att inte utnyttja en stark lokal tro på valutan om man inte sänkte säkerhetskravet i en sådan situation.

Ett alternativt sätt att se på lagringskostnader är kanske att gå ytterligare ett steg tillbaka i produktionskedjan. I stället för att lagra sågat virke i en hall kanske det är billigare att köpa skogsmarken direkt eftersom virket då kan "lagras" levande på rot. På samma sätt kanske det t.o.m. är bättre att köpa jordbruksmark som sedan brukas på bekostnad av valutaadministrationen. De absolut bästa resurserna att lagra är dock de resurser som har en obegränsad lagringstid så som olika former av mineraler. Det är knappast utan anledning som guld har varit flitigt använt som uppbackning till valutor.

Man måste dock ha klart för sig att det blir väldigt svårt att få fram en tillräckligt stor penningmängd för ett effektivt system, om man samtidigt kräver 100% säkerhet i lagrade naturresurser. För att kunna klara det problemet utan att avvika från kravet på 100% säkerhet finns det bara en väg att gå och det är att ersätta en del av den lagrade säkerheten mot "intecknad" säkerhet. Det skulle t.ex. kunna gå till på följande sätt: En jordbrukare tecknar in en del av sitt produktionsvärde från framtida produkter genom att avtala med den valutaadministrerande enheten om hur stor mängd produkter av viss kvalite' som han/hon förbinder sig att leverera efter skörd ifall det begärs levererat av valutaadministrationen. Som kompensation för detta får brukaren en ersättning från valutaadministrationen. Därmed kan valutaadministrationen ge ut nya pengar motsvarande värdet på inteckningen. Storleken på ersättningen bör kontinuerligt anpassas efter behovet av mer säkerhet för valutasystemet å ena sidan och resursägarnas villighet att acceptera ersättningsnivån å andra sidan. Av förklarliga skäl bör dock nivån ligga långt under marknadspriset för samma produkter/resurser. Moroten för resursägarna att trots det vara intresserade är att de ska känna sig väldigt säkra på att valutaadministrationen aldrig begär leverans av säkerheten. Detta kan säkerställas genom att valutaadministrationen förbinder sig att aldrig begära leverans förän all lagrad säkerhet är slut, samtidigt som man förbinder sig att hålla en hög andel lagrad säkerhet i förhållande till intecknad säkerhet. Om man på det sättet lyckas med att skapa ett stort förtroende för systemet kommer det inte bli svårt att hitta intressenter som vill teckna in sin framtida produktion. Ersättningsnivåerna bör omförhandlas årsvis, vilket kommer innebära att ersättningsnivån kommer att sjunka i takt med att riskerna minskar för resursägarna när systemet stabiliseras med tiden.

Ytterligare en väg att öka penningmängden skulle kunna vara att valutaadministrationen fungerar som en pantbank för tillverkat kapital. Pengar skulle i så fall utfärdas i motsvarande mängd till pantens uppskattade värde. (Samtidigt kan en avgift/negativ ränta tas ut som motsvarar kostnaderna för förvaring och administration. Denna avgift måste i så fall alltid hållas lägre än motsvarande marknadsavgifter som nya låntagare betalar, se diskussion om avgifter nedan.) Grundvärdet på valutan skulle dock fortfarande bestämmas av de enhetsdefinierade mängderna av naturtillgångar som finns representerade i "valutakorgen", men det skulle öka penningmängden i systemet utan att säkerheten riskeras.

En spännande, men politiskt ganska främmande, tanke i detta sammanhang är ett samhälle som bygger på Henry Georges ide' om att samhällets innevånare borde äga alla naturtillgångar gemensamt. I ett sådant system skulle alla dessa värden på naturtillgångarna kunna användas som uppbackning till valutan. Den valda säkerhetsnivån avgör i så fall hur stor del av marken som skulle hyras ut till privat produktion och hur stor del som skulle finnas tillgänglig och under samhällets skötsel. Ett sådant system borde kunna klara sig med en relativt låg säkerhetsnivå, men tyvärr ligger nog ett genomförande i den riktningen allt för långt ifrån dagens verklighet. Möjligen skulle det kunna startas i mindre skala men det skulle kräva att många markägare gick samman utan hänsyn till individuella vinster och förluster. Det är en något orealistisk tanke i dagsläget, men ett exempel på utveckling i den riktningen är bildandet av "community land trust" i Berkshire. Där har lokalsamhället gemensamt bekostat inköp av mark som sedan hyrs ut till privata brukare.

Avgiftsfrågan

Att lägga en avgift på samtliga användare av en valuta är detsamma som att införa en negativ ränta i systemet. En sådan avgift/negativ ränta/valutahyra skulle utan tvekan ha en gynnsam effekt på många olika sätt. Den skulle hindra att valuta koncentrerades i onödig utsträckning. Den skulle över huvud taget stimulera ett ständigt utbyte av varor och tjänster, och den skulle även främja beteenden som gynnar det långsiktiga ansvarstagandet eftersom man hellre tar itu med kostnaderna idag än lämnar dem för morgondagen när pengarna förlorar i värde (eller orsakar utgifter) om de inte används direkt.

Avgiftsfrågan är dock inte ett val mellan positiv ränta eller negativ ränta. Precis som det i naturen behövs både en tillväxtprocess och en nedbrytningsprocess så behövs både en negativ och en positiv ränta finnas med i ett långsiktigt valutasystem. Även om det finns väldigt mycket fokus på positiv ränta och det närbesläktade begreppet tillväxt i den nationella valutan idag så finns även motpoolen med, vare sig den önskas eller inte, i form av inflation. Inflation är en ofrånkomlig reaktion på den tillväxtfrämjande och räntefrämjande politik som bedrivs idag, sedan kan riksbanken sätta inflationsmålet främst hur mycket de vill för inflationen kommer alltid att finnas där så länge räntan och den ekonomiska tillväxten inte tas ut någon annanstans. Skulle man uppnå noll inflation i dagens system så innebär det endast att tillväxten i så fall tas ut av nedbrytning av andra kapitalformer.

Valet är således inte mellan positiv ränta eller negativ ränta, utan endast vilket av alternativen som skall tillåtas att dominera den andra, d.v.s. ska den negativa räntan fortsätta att vara en spegelbild av den positiva räntan eller ska den negativa räntan tillåtas styra den positiva. I det perspektivet har den negativa räntan flera fördelar jämfört med den positiva i ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv.

Problemet med positiv ränta blir tydligt när ränta ses som en intäkt från valutasystemet och inflation som en avgift för systemet. Eftersom den positiva räntan ser till att pengarna koncentreras snarare än fördelas så blir resultatet att intäkterna också koncentreras till ett fåtal (de som sparar pengar) medan avgifterna slår mot alla människor (d.v.s. även de som bara använder pengarna i stället för att spara dem). Om man då istället inför en aktiv styrning av valutans avgifter och höjer dem så kommer det att få en fördelande effekt som gynnar de människor som använder pengarna till konsumtion eftersom mer pengar hamnar i den aktiva delen av systemet när det blir olönsamt att samla dem på hög. Samtidigt kommer den positiva räntan alltid att finnas kvar i bakgrunden på ett eller annat sätt, dels som drivkraft för att låna ut finansiellt kapital, dels i form av värdehöjning i valutan om den samlade välfärden höjs istället för sänks p.g.a. en hälsosammare ekonomisk ordning.

Kvarstår gör dock frågan hur en negativ ränta praktiskt kan organiseras. En mycket intressant utgångspunkt är då att överföra Henry Georges resonemang om en marknadsbestämd hyra för marknyttjande till vårt resonemang om valutasystem. I båda fallen handlar det om att bestämma nivån på avgiften för att utnyttja en gemensam samhällsresurs. I Henry Georges fall mark, i vårt fall pengar. För att den negativa räntan ska kunna bestämmas av marknaden bör således varje ny utgivning av pengar föregås av en budgivning från "marknaden", d.v.s. alla de som är i behov av finansiellt kapital, där var och en får lägga ett bud på hur stor avgift han eller hon är bered att betala för att få tillgång till pengarna. Pengarna fördelas därefter till de som är beredda att betala mest. Denna avgift måste sedan betalas kontinuerligt fram till dess att motsvarande summa betalas tillbaka till den valutaadministrerande enheten. Varje utgivning av pengar får därmed karaktären av ett lån från samhället, där låntagaren får betala en avgift till samhället så länge som han eller hon lånar pengarna. "Samhället" får då kontinuerligt in pengar som då kan användas till att bekosta lagringskostnaderna för de uppbackande resurserna.

Nästa fråga är då, ska valutaavgiften vara knutet till respektive innehavare av pengarna eller vara knutet till den ursprunglige låntagaren tills han har betalat tillbaka lånet? Svaret här blir att avgiften måste stanna hos låntagaren hela tiden även om han har använt alla pengarna. Om så inte vore fallet skulle det innebära att låntagaren kunde ta ett lån till vilken kostnad som helst eftersom han sedan ändå skickar vidare kostnaden till nästa innehavare av pengarna. Dessutom skulle det snabbt skapa ett väldigt komplicerat system där olika pengar hade olika värde beroende på vilken avgift som var knuten till dem. Avgiften bör således vara knuten till en och samma låntagare under hela låneperioden. Det här innebär också att systemet endast kommer gynna den typen av lån där låntagaren bedömer att en investering ger tillräckligt stort överskott för att betala tillbaka avgiften på pengarna.

En annan fördel är att pengarna får en mindre benägenhet att försvinna ut ur valutaområdet när avgiften är knuten till investerarna/låntagarna i stället för till pengarna i sig. Så fort avgiften är knuten till själva pengarna innebär det att viljan att byta pengarna mot en annan valuta utan avgift ökar. Det problemet kommer man troligen undan på det här sättet och därmed minskar risken för att systemet läcker ut pengar.

Man kan då fråga sig om det kommer innebära något problem att det kommer att cirkulera pengar som inte har någon direkt negativ ränta knuten till sig. Det är en bra fråga som det tål att fundera på. Det går dock att argumentera att den negativa räntan finns inbakad i systemet även om den inte syns för varje användare. Men de låntagare som har tagit lån kommer definitivt att göra allt för att attrahera tillbaka pengar till sin verksamhet för att därmed kunna betala dels avgiften och dels lånet. Detta faktum borde innebära att cirkulationen av pengar

gynnas, samt att endast mycket seriösa och noggrant planerande investerare lånar nyttagivna pengar. Det talar för ett långsiktigare och hållbarare system. Samtidigt innebär det att företagare i större utsträckning får stå för avgifterna än de vanliga konsumenterna. Vi får inte heller glömma att en låntagare inte heller behöver lägga ett högre bud på avgiften än han eller hon tror att det kostar att ordna pengar från annat håll. Valutan är inte totalitär utan endast kompletterande.

Trots dessa argument vore det dumt att bortse från risken att pengarna kan samlas på hög hos de användare som inte behöver betala någon avgift. Detta är svårt att förutse eftersom det kommer bero på hur pengarnas värde kommer att utvecklas i relation till andra värden, vilket i sin tur beror på hur samhället utvecklas inom och utanför valutaområdet. Om de ökar för mycket i relativt värde så kommer det definitivt att innebära att pengarna upphör att cirkulera effektivt. Det kan i så fall motverkas av att penningmängden ökas. Om pengarnas värde däremot sjunker så finns det ingenting som talar för att pengarna samlas på hög. Åtminstone så länge som man samtidigt ser till att ingen får möjlighet att tjäna stora pengar på pengar. För att säkerställa detta bör man se till att alla kommersiella banker som använder sig av valutan måste krävas på en 100% säkerhet för alla sina lån i valutan (Hur detta går till praktiskt är jag osäker på, kanske finns det lagar som hindrar detta, kanske är det inga problem, kanske kan man kringgå det med ett patentförfarande där regler för användare av valutan kan fastslås?). När bankerna krävs på 100% säkerhet kommer det inte att finnas några möjligheter att tjäna pengar på pengar. Det är även troligt att det kommer kosta pengar att få spara dem på en bank. Uppstår denna situation kommer cirkulationen i systemet också att fungera.

Skulle ändå en koncentration av pengar uppstå p.g.a. oförutsedda skäl eller felaktiga slutsatser i ovanstående diskussion så kan följande förslag vara en reservåtgärd. Nämligen att man ordnar så att utfärdaren av valutan har rätt att på en slumpmässigt bestämd tidpunkt bestämma att samtliga pengar ska ersättas med nya mot en liten marginell avgift. Anledningen till att en slumpmässig tidpunkt kanske är bättre än en på förväg fastställd tidpunkt är att man då undviker den förhöjda handel som uppstår precis för tidpunkten då alla försöker omsätta sina pengar på en gång. Bara vetskapen om att en sådan tidpunkt kan inträffa när som helst skulle göra att alla kontinuerligt ansträngde sig för att inte samla på sig onödigt mycket pengar. Men för att detta skulle fungera så krävs det att det är noga reglerat hur det skulle skötas praktiskt. T.ex. skulle man på förväg komma överens om maximala antalet slumpmässiga pengabyten som skulle få förekomma inom en viss tidsperiod (kanske max två per år). Samtidigt skulle det vara viktigt att hitta en bra metod för att bestämma tidpunkt utan att någon kan dra individuell nytta av det. Oavsett hur det ordnas rent praktiskt så finns det endast väldigt små möjligheter att dra nytta av vetskapen om ett pengabyte i förväg, eftersom det endast handlar om att hinna göra av med sina pengar i tid. Viktigt att komma ihåg är att detta verktyg endast skall ses som en nödåtgärd, eftersom det visserligen kommer att leda till en ökad cirkulation, men inte utan att valutans värde och förtroende riskerar att skadas. Som en liknelse kan sägas att valutaadministrationens roll i ett sådant system inte skulle skilja sig så mycket från den nuvarande centralbankens roll. Skillnaden är att här bestämmer man nivå och tidpunkt på den negativa räntan istället för på den positiva räntan.

Den här typen av slumpmässiga byten kanske också visar sig vara ett effektivt sätt att begränsa utflödet av valuta till spekulanter utanför valutaområdet. Om det endast är registrerade företag och folkbokförda innevånare inom valutaområdet som tillåts att byta sina pengar mot nya, så sitter spekulanten där med skägget i brevlådan vid ett sådant pengabyte. Han /hon blir då tvungen att sälja tillbaka pengarna (till ett lägre pris) till en "godkänd" innevånare eller företag som kan se till att pengarna fortsätter att ha ett värde. Detta bör

avskräcka de flesta av spekulanterna även om valutan i övrigt visar sig vara väldigt värdebeständig. Troligen kan man även bygga upp en ganska stark moral bland användarna inom valutaområdet som verkar spekulationshämmande, eftersom spekulering med andra valutor kommer att anses som en handling mot de gemensamma lokala intressena.

Generellt sett så bör naturligtvis den utfärdande och administrerande enheten för en lokal valuta enligt ovanstående ideer bygga på en demokratisk grund, där t.ex. styrelsen väljs på ett årsmöte där alla folkbokförda och röstberättigade inom valutaområdet har rätt att delta med en röst.

Sammanfattat förslag på utformning av en lokal valuta

1. Valutaadministrationen skall skötas av en demokratiskt utvald grupp från det definierade valutaområdet.
2. Valutaområdet bör inte vara större än att det maximalt innehåller ett industriellt centrum (enligt Hornborgs principer)
3. Personer och företag som är registrerade/folkbokförda utanför det önskvärda valutaområdet ska inte ha rätt att (1) ta nya lån, (2) lösa in pengar mot uppbackningsresurser (3) byta till uppgraderade pengar vid de av administration valda tidpunkterna (4) lämna tillverkat kapital som säkerhet mot lån, samt (5) inteckna framtida produktion av naturligt kapital som säkerhet mot ersättning.
4. Valutans värde skall garanteras av en uppbackning bestående av en varukorg av lokala naturliga resurser. För varje resurs skall den kvalitet och mängd definieras som motsvarar en enhet av valutan.
5. Säkerheten på uppbackningen skall vara 100% så att förtroendet inte riskeras.
6. För att skapa en tillräckligt stor penningmängd kan den lagrade säkerheten av naturligt kapital kompletteras med lagrad säkerhet av tillverkat kapital, samt intecknat värde av framtida (max ett år) produktion av naturligt kapital (se nedan).
7. Den negativa räntan skall bestämmas av marknaden genom fri budgivning före alla nyutgivningar av valuta.
8. Den negativa räntan skall vara knuten till låntagaren och inte till den aktuella användaren av pengarna.
9. All övrig kommersiell utlåning av valutan skall endast tillåtas vid 100% säkerhet.
10. Valutaadministrationens styrmedel består av möjligheten att besluta om tidpunkt för ”uppgradering” av valutan. En uppgradering innebär att valutan, för att fortsätta vara giltig, måste bytas mot uppgraderad valuta mot en avgift som är en viss procent av den aktuella negativa räntan.
11. Tillverkat kapital kan användas som säkerhet genom att valutaadministrationen driver en pantbank där nya pengar tillförs systemet. Pantlämnaren betalar en återkommande avgift som motsvarar lagringskostnader och administration för att få byta panten mot pengar.
12. Producenter av naturligt kapital kan inteckna framtida produktion (max 1 år) mot en ersättning från valutaadministrationen (nivån bestäms av en procentsats av den aktuella negativa räntan). Därmed kan motsvarande värde användas som säkerhet för utgivning av pengar.